

B Opleiding tot leraar Basisonderwijs Stenden Hogeschool

*Verslag van de beperkte opleidingsbeoordeling
19 en 31 maart en 1 april 2014*

Utrecht
augustus 2014
www.AeQui.nl

Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Colofon	6
Inleiding	7
1. Beoogde eindkwalificaties	9
2. Onderwijsleeromgeving.....	12
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	21
Bijlagen	25
Bijlage 1 Visitatiecommissie	26
Bijlage 2 Programma visitatie	28
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	29
Bijlage 4 Eindkwalificaties.....	30
Bijlage 5 Programmaoverzicht.....	31
Bijlage 6 Bestudeerde documenten.....	32
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen.....	33

Samenvatting

Op 19 en 31 maart en 1 april 2014 is de B Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Stenden Hogeschool gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **voldoende**.

De hogeschool is in 2008 ontstaan door een bestuurlijke fusie van de Christelijke Hogeschool Nederland en Hogeschool Drenthe. De formele instellingenfusie vond plaats in 2011. Beide hogescholen boden de Opleiding tot leraar Basisonderwijs (OLB) aan, op meerdere locaties. In 2011 is binnen Stenden Hogeschool de School of Education ingericht, waarin de twee OLB's zijn geïntegreerd tot één opleiding. In dit kader is één nieuw gemeenschappelijk kerncurriculum ontwikkeld, waarvan de eerste drie studiejaar geïmplementeerd zijn. Het kerncurriculum wordt uitgevoerd op de vijf locaties waar de OLB wordt aangeboden: Emmen, Assen, Meppel, Leeuwarden en Groningen. Uitgangspunt bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum was 'heelschool en deelschool': het ontwikkelen van één heelschool met één kerncurriculum, één organisatiestructuur en één managementteam, uitgevoerd op vijf deelscholen op vijf locaties.

De doelstellingen

De visitatiecommissie kwalificeert de beoogde eindkwalificaties als **goed**. De opleiding gaat uit van de zeven SBL-competenties. Deze competenties zijn uitgewerkt in deelcompetenties, in de competentiegids en in de verschillende modules. Daarbij is eveneens rekening gehouden met het vereiste niveau zoals beschreven in de internationaal geaccepteerde Dublin Descriptoren. De commissie heeft waardering voor de verschillende profileringen en de trajecten die de opleiding aanbiedt. Deze passen binnen de competentieset en bieden studenten veel mogelijkheden om zich te specialiseren en profileren. De commissie vindt het positief dat studenten daar ook bewust gebruik van maken. De opleiding heeft goede banden met de beroepspraktijk. De stages, die in ieder studiejaar deel uitmaken van het programma, spelen daarin een belangrijke rol. Daarnaast heeft de opleiding haar contacten met het werkveld georganiseerd in een Schoolbrede Raad van Advies en resonansgroepen per locatie. De nadruk die in het nieuwe curriculum wordt gelegd op onderzoek wordt door het werkveld herkend en gewaardeerd.

Het samenvoegen van de lerarenopleidingen en de betrokken docentteams en het ontwikkelen van een nieuw curriculum is in de ogen van de commissie zeer voortvarend en deskundig opgepakt door het management en de betrokken docenten. De commissie heeft daar veel waardering voor.

De onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert de onderwijsleeromgeving als **voldoende**. De commissie heeft tijdens de visitatie in het bijzonder aandacht gehad voor de

door de NVAO opgestelde focuspunten en stelt vast dat de opleiding hiervoor voldoende aandacht heeft.

De commissie is van mening dat het programma studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te verwerven. Het programma omvat drie curriculumlijnen: de themalijn, de praktijklijn en de vakkenlijn. Met deze drie lijnen wordt de samenhang in het programma geborgd. In de vakkenlijn komen de landelijke kennisbases aan de orde, de praktijklijn omvat de stages en in de themalijn vindt integratie plaats. Doordat studenten vanaf het eerste jaar stage lopen is er een directe relatie met de praktijk en vindt integratie tussen theorie en praktijk plaats. Naast de drie curriculumlijnen kent het programma een drietal belangrijke pijlers: onderzoek, probleemgestuurd onderwijs (PGO) en het portfolio. De commissie constateert dat in het nieuwe curriculum onderzoek een integraal onderdeel is van het onderwijs en daadwerkelijk ingebed is in het programma. Zij stelt tot haar tevredenheid vast dat de onderzoekende houding waarnaar gestreefd wordt, ervaren en beleefd wordt door studenten.

De commissie beoordeelt het didactische concept als positief. Het concept is gebaseerd op het sociaal constructivisme en PGO. De commissie concludeert dat de werkvormen daarbij aansluiten. Studenten worden begeleid door een studieloopbaanbegeleider, zowel op de opleiding als op de basisschool waar ze stage lopen. Op de basisschool vindt de begeleiding plaats in zogenaamde leerteams, waaraan alle stagelopende studenten van die betreffende school deelnemen. De commissie vindt dit een mooi concept, hoewel tijdens de visitatie gebleken is dat de praktische uitvoering ervan nog wat verbeterd kan worden. In het (digitaal) portfolio verzamelen

studenten bewijsmateriaal dat laat zien dat zij aan de competenties voldoen. De opleiding biedt verschillende routes aan, wat de commissie positief vindt (zie ook standaard 1). De commissie is in dat kader van mening dat de reguliere opleiding en de AOLB-variant elkaar op verschillende gebieden zouden kunnen versterken. Zij raadt de opleiding dan ook aan interactie tussen beide groepen studenten te stimuleren.

De commissie stelt vast dat het onderwijs verzorgd wordt door enthousiaste en betrokken docenten.

Er worden voor de reguliere opleiding geen eisen gesteld aan de instroom anders dan de wettelijke toelatingseisen.

Studenten waarderen enorm de kleinschaligheid van de opleiding op de verschillende locaties. De commissie vindt dat positief, temeer daar er circa 1500 studenten aan de opleiding studeren. De opleiding staat open voor feedback van studenten. Bovendien maakt de nabijheid tussen docent en student dat studenten begrip hebben voor eventuele verbeterpunten.

De toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties als **voldoende**. De SBL-competenties spelen een centrale rol bij de beoordelingen en evaluaties. Zij vormen de kapstok van het beoordelingssysteem en zijn door de opleiding vertaald in deelcompetenties en indicatoren. Uiteindelijk wordt het realiseren van de eindkwalificaties en het bachelorniveau vastgesteld in de eindstage en het afstudeeronderzoek. De commissie heeft vastgesteld dat de bestudeerde scripties van voldoende niveau zijn en dat de beoogde eindkwalificaties en het bachelorniveau gerealiseerd worden.

De commissie constateert daarnaast dat de samenstelling en taakopvatting van de examencommissie voldoet aan de wettelijke eisen. De commissie heeft

waardering voor het toetsbeleid dat recentelijk is opgesteld en de variëteit in toetsvormen die aansluiten bij de drie curriculumlijnen. De commissie is van mening dat de toetscommissie haar taken actief oppakt.

Aanbevelingen

De visitatiecommissie heeft een positief beeld van de opleiding. In aanvulling daarop maakt zij in deze rapportage meerdere aanbevelingen. De belangrijkste daarvan zijn:

De visitatiecommissie is van mening dat de veelheid aan schrijfp opdrachten en verslagen leidt tot productie en niet per se tot nadenken bij studenten. Zij raadt de opleiding dan ook aan meer diepgang aan te brengen in het onderwijs op het gebied van onderzoek door te minderen in het aantal opdrachten.

De commissie raadt de opleiding aan bij alle docenten te stimuleren dat 'teach as you preach' de leidraad wordt bij het verzorgen van onderwijs. Verder raadt zij de examencommissie aan de deskundigheidsbevordering van haar examinatoren voortvarend ter hand te nemen.

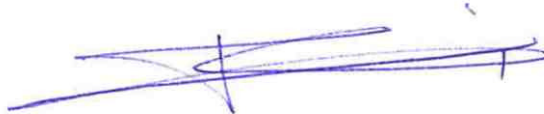
De opleiding maakt bij de beoordeling van toetsen veelvuldig gebruik van rubrics. Ondanks dat de commissie vindt dat hierdoor de transparantie van de toetsing en beoordeling verhoogd wordt, is zij ook van mening dat daarmee calculerend gedrag van studenten in de hand gewerkt zou kunnen worden. Ze raadt de opleiding dan ook aan een juiste balans te vinden in het gebruik van rubrics.

De commissie raadt de opleiding tenslotte aan haar eigen tegenspraak meer te organiseren en met name de studentenraad uit te nodigen een kritische houding te hebben.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn door het panel positief beoordeeld (goed en voldoende) en op die grond geeft het panel een positief advies inzake accreditatie van de Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Stenden Hogeschool. Namens de voltallige visitatiecommissie, Utrecht, augustus 2014

Ir. R.S. Kloosterman
Voorzitter

Drs T. Buising
Secretaris

Colofon

Instelling en opleiding

Stenden Hogeschool
Rengerslaan 8
8917 DD Leeuwarden
058 – 244 1441
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief (29 april 2014)

Opleiding: B Opleiding tot leraar Basisonderwijs
Niveau: hbo bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Bachelor of Education
Locaties: Leeuwarden, Groningen, Assen, Meppel en Emmen
Variant: Voltijd, Academische Opleiding tot Leraar Basisonderwijs (AOLB), International Teacher Education for Primary Schools (ITEPS)
Croho-nummer: 34808
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3

Head of School of Education: mevrouw I. Janssen MA
Contactgegevens: 058-244 1441; E-mail: ingrid.janssen@stenden.com

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:
De heer Ir. R.S. Kloosterman, voorzitter
Mevrouw Dr. G.M.T. Geerdink, werkveld- en domeindeskundige
De heer Dr. C. Grol, werkveld- en domeindeskundige
Mevrouw J. Fabriek, studentlid
Mevrouw Drs. T. Buising, secretaris

De samenstelling van de commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft daarmee ingestemd.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

Stenden Hogeschool heeft als missie ‘unleashing potential in our students, staff and surrounding community’ en als visie ‘serving to make it a better world’. De hogeschool wil met gemotiveerde studenten, docenten en medewerkers een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van werkvelden en samenleving. De hogeschool profileert zich nadrukkelijk als een internationale onderwijsinstelling waar probleemgestuurd onderwijs en onderzoek een belangrijke plaats innemen. Stenden Hogeschool biedt onderwijs aan vanuit vijf vestigingen in Nederland (in totaal circa 11.000 studenten) en vestigingen in Qatar, Thailand, Zuid-Afrika en Indonesië.

Het instituut

De hogeschool is in 2008 ontstaan door een bestuurlijke fusie van de Christelijke Hogeschool Nederland en Hogeschool Drenthe. De formele instellingenfusie vond plaats in 2011. Beide hogescholen boden de Opleiding tot leraar Basisonderwijs (OLB) aan, op meerdere locaties. In 2011 is binnen Stenden Hogeschool de School of Education ingericht, waarin de twee OLB's zijn geïntegreerd tot één opleiding. In dit kader is één nieuw gemeenschappelijk kerncurriculum ontwikkeld, waarvan de eerste drie studiejaar geïmplementeerd zijn. Het kerncurriculum wordt uitgevoerd op de vijf locaties waar de OLB wordt aangeboden: Emmen, Assen, Meppel, Leeuwarden en Groningen. Uitgangspunt bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum was ‘heelschool en deelschool’: het ontwikkelen van één heelschool, met één kerncurriculum, één organisatiestructuur, één managementteam, uitgevoerd op vijf deelscholen op vijf locaties.

Het onderwijsbeleid van Stenden is gestoeld op drie pijlers: probleemgestuurd onderwijs, internationalisering en onderzoek. De hogeschool hanteert een sociaal constructivistische visie op onderwijs. Daarbij wordt leren gedefinieerd als actief door de lerende voortbouwen op eerdere kennis, in interactie met de sociale omgeving.

Stenden Hogeschool biedt opleidingen aan in de domeinen Educatie, Economie, Gedrag & Maatschappij en Techniek. De opleidingen en domeinen zijn sinds 2011 ondergebracht in zogenaamde Schools (in totaal zeven). De hogeschool verzorgt in totaal vijf (al dan niet bekostigde) masteropleidingen.

De opleiding

De vierjarige bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs heeft als missie het opleiden en begeleiden van complete en authentieke professionals die het beste in kinderen en zichzelf naar boven kunnen halen en bijdragen aan de ontwikkeling van het opleidingsniveau in Noord-Nederland. De opleiding organiseert, zo stelt de kritische reflectie, de ontmoeting van de student met het toekomstig beroep en de rol als professional in de samenleving en stelt de student in staat een leven lang te leren.

Afgestudeerden zijn startbekwaam en kunnen als leerkracht de arbeidsmarkt betreden. De startbekwame afstudeerder wordt geacht in staat te zijn een visie op het beroep te formuleren, op basis waarvan hij of zij verantwoorde en kritische keuzes kan maken en deze kan uitvoeren (mede gebaseerd op (internationale) wetenschappelijke informatie). De afgestudeerden beschikken over de zeven SBL-competenties¹: interpersoonlijk competent, pedagogisch competent, vakinhoudelijk en didactisch competent, organisatorisch competent, competent in het samenwerken met collega's, competent in het samenwerken met de omgeving en competent in reflectie en ontwikkeling. De competenties zijn vertaald in deelcompetenties en indicatoren.

Curriculumvernieuwing

Zoals eerder aangegeven is de samenvoeging van de voormalige twee hogescholen aangegrepen om te komen tot een gezamenlijk curriculum voor de Opleiding tot leraar Basisonderwijs. Het curriculum is op dit moment tot en met het derde jaar geïmple-

¹ Stichting Beroepskwaliteit Leraren

menteerd op alle vijf locaties. Het vierde jaar wordt in studiejaar 2014 – 2015 geïmplementeerd. De huidige vierdejaars studenten volgen het programma van de voormalige Christelijke Hogeschool Nederland of Hogeschool Drenthe.

Profielen

De opleiding wordt aangeboden op vijf locaties. Deze locaties hebben elk een eigen profiel: vernieuwingsonderwijs (locatie Assen), meertaligheid (locatie Leeuwarden), wetenschap en techniek (locatie Emmen), speciale onderwijsbehoeften (locatie Groningen) en internationalisering en cultuureducatie (locatie Meppel). Studenten kiezen in de hoofdfase van de opleiding een profiel, waarbij ook nadrukkelijk voor onderwijs buiten de eigen locatie gekozen kan worden. Het profielprogramma omvat minimaal 11 EC en maximaal 26 EC (als de gekozen minor aansluit bij het profiel).

Naast deze profielkeuze kunnen studenten ook kiezen voor het behalen van extra erkende diploma's en certificaten zoals bijvoorbeeld het diploma voor christelijk basisonderwijs, Daltononderwijs of het certificaat Frysk.

Routes en speciale trajecten

De opleiding kent drie verkorte routes van elk twee jaar (in Assen, Leeuwarden en Meppel). Deze zijn uitsluitend toegankelijk voor studenten met een afgeronde hbo- of wo-opleiding (of een behaald hbo-assessment). De huidige studenten volgen de verkorte programma's van de voormalige Hogeschool Drenthe en Christelijke Hogeschool Nederland. Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat met ingang van studiejaar 2014 – 2015 ook de verkorte programma's zullen starten met een nieuw curriculum.

Daarnaast kent de opleiding twee speciale trajecten: de Academische Opleiding Leraar Basisonderwijs (AOLB) in Groningen en het programma International Teacher Education Primary Schools (ITEPS) in Meppel. De AOLB wordt uitgevoerd in samenwerking met de Hanzehogeschool, Noordelijke Hogeschool

Leeuwarden en de Rijksuniversiteit Groningen. Studenten volgen deels vakken van de eigen lerarenopleiding en van de Rijksuniversiteit Groningen. Het programma leidt op tot diploma's van de hbo-bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs en de wo-bacheloropleiding Onderwijskunde. De opleiding is in 2010 gestart.

Het ITEPS programma is ontwikkeld door een consortium bestaande uit Stenden Hogeschool, University College Sjælland Denmark en Buskerud University College Norway. Het gezamenlijke curriculum wordt in alle drie landen aangeboden. Studenten worden opgeleid om als leraar te werken in internationale scholen of in een internationale omgeving. De eerste studenten van deze variant zijn in 2012 gestart met hun opleiding.

De visitatie

Stenden Hogeschool heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met Stenden Hogeschool een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 19 en 31 maart en 1 april 2014 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Op 9 april 2014 is de opleidingsschool COG Drenthe door hetzelfde panel beoordeeld; hierover wordt een separaat rapport uitgebracht.

Voorafgaand aan de visitatie heeft de commissie documentatie ontvangen en vijftien afstudeerwerken beoordeeld. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in concept toegestuurd aan de opleiding in mei 2014, de reacties van de opleiding worden verwerkt tot de definitieve rapportage.

1. Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties als **goed**. De opleiding gaat uit van de zeven SBL-competenties. Deze competenties zijn uitgewerkt in deelcompetenties, in de competentiegids en in de verschillende modules. Daarbij is eveneens rekening gehouden met het vereiste niveau zoals beschreven in de internationaal geaccepteerde Dublin Descriptoren. De commissie heeft waardering voor de verschillende profileringen en de trajecten die de opleiding aanbiedt. Deze passen binnen de competentieset en bieden studenten veel mogelijkheden om zich te specialiseren en profileren. De commissie vindt het positief dat studenten daar ook bewust gebruik van maken. De opleiding heeft goede banden met de beroepspraktijk. De stages, die onderdeel zijn van elk studiejaar, spelen daarin een belangrijke rol. Daarnaast heeft de opleiding haar contacten met het werkveld georganiseerd in een schoolbrede Raad van Advies en resonansgroepen per locatie. De nadruk die in het nieuwe curriculum wordt gelegd op onderzoek wordt door het werkveld herkend en gewaardeerd.

Het samenvoegen van de lerarenopleidingen en de betrokken docentteams en het ontwikkelen van een nieuw curriculum is in de ogen van de commissie zeer voortvarend en deskundig opgepakt door het management en de betrokken docenten. De commissie heeft daar veel waardering voor.

Afstemming beroepenveld

De commissie stelt vast dat de opleiding een adequate en nadrukkelijke relatie heeft met de beroepspraktijk. Deze komt op verschillende manieren tot uitdrukking in (de tot standkoming van) het programma. Ten eerste is het werkveld betrokken via de Raad van Advies van de School en de werkveld-resonansgroepen van de vijf locaties. De Raad van Advies bestaat uit vertegenwoordigers van het werkveld en heeft het competentieprofiel vastgesteld. Binnen de Raad worden ook de onderwijsenheden en de op te leveren beroepsproducten besproken.

Ten tweede lopen studenten stage. De opleiding heeft ervoor gekozen om de studenten iedere lesweek één of meerdere dagen (afhankelijk van het studiejaar) stage te laten lopen in scholen voor primair onderwijs. Daarnaast lopen studenten in de eerste drie jaar tijdens elke onderwijsperiode een week stage. Daarmee wil de opleiding bewerkstelligen dat studenten zich kunnen bekwamen in alle vakgebieden en alle aspecten die bij het beroep leerkracht basisonderwijs horen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie gesproken met verschillende vertegenwoordigers van het werkveld. Het is daarbij duidelijk geworden dat de resonansgroepen periodiek overleg hebben waarbij

de ontwikkelingen binnen de opleiding en de ontwikkelingen in de praktijk worden besproken. Onderwerp van gesprek zijn onder andere het nieuwe curriculum, de LIO-stage en de rol van de stagescholen. De resonansgroepen hebben geen contact met de resonansgroepen van de andere locaties. De vertegenwoordigers van het werkveld ondersteunen de keuze van Stenden om één curriculum te ontwikkelen voor alle locaties. Daarbij waarderen ze de ruimte die de locaties krijgen voor een eigen profiel en eigen identiteit.

De commissie heeft ook met de vertegenwoordigers van het werkveld gesproken over het nieuwe curriculum. Desgevraagd is opgemerkt dat studenten tijdens de stages meer blij geven van kennis over actuele ontwikkelingen in het werkveld. Studenten zijn bekend met onderwerpen als handelingsgericht werken, passend onderwijs en groepsplannen. Ook hebben de studenten een onderzoekende houding en zijn ze gericht op de onderwijsbehoeften van kinderen, wat door het werkveld gewaardeerd wordt.

De Raad van Advies is georganiseerd op het niveau van de School. De Raad is breed samengesteld en vertegenwoordigt het primair, voortgezet, middelbaar en internationaal onderwijs in Friesland, Drenthe en Groningen. Thema's die besproken worden, zo bleek tijdens de visitatie, zijn de relatie met het

werkveld, strategische speerpunten en lectoraten, actuele ontwikkelingen in het werkveld en dergelijke. Recentelijk is besloten dat de Raad van Advies en de resonansgroepen elkaar gaan informeren middels de verslagen van de bijeenkomsten. De commissie ondersteunt dit voornemen.

Tijdens het gesprek met de werkveldvertegenwoordigers is het de commissie duidelijk geworden dat de vernieuwing van het curriculum die is ingezet met het samenvoegen van de vijf verschillende lerarenopleidingen, door het werkveld als positief wordt gezien. De opleiding is op alle vijf locaties beter toegankelijk geworden voor het werkveld en is meer naar buiten gericht.

De commissie is van oordeel dat er door de inrichting van het programma goede banden zijn met de beroepspraktijk. Dit wordt vooral gerealiseerd doordat studenten werkzaam zijn in de praktijk en daardoor niet alleen het geleerde in de praktijk brengen maar ook de praktijk inbrengen in de opleiding. Daarnaast constateert de commissie dat het betrokken werkveld positief is over de samenvoeging van de verschillende lerarenopleidingen, het nieuwe curriculum en de (onderzoekende houding van de) studenten van de opleiding.

Actueel

SBL en kennisbases

De eindkwalificaties van de opleiding zijn direct afgeleid van de landelijk vastgestelde SBL-competenties. Over deze competenties is op landelijk niveau overeenstemming bereikt binnen het hoger pedagogisch onderwijs en het werkveld van het primair onderwijs. Daarnaast spelen de Dublin Descriptoren en de landelijk vastgestelde kennisbases een belangrijke rol in het programma. De kennisbases beschrijven het minimumniveau van vakkennis waarover een leerkracht moet beschikken om zelfstandig en professioneel bekwaam in het veld aan het werk te kunnen. De kennisbases zijn mede uitgangspunt voor de ontwikkeling van het nieuwe curriculum waaronder de bijbehorende leerlijnen.

De kritische reflectie vermeldt dat bekwaamheidseisen voor het onderwijs momenteel herzien worden

door de Onderwijscoöperatie². Deze landelijke herijking zal leiden tot een nieuwe ordening van het competentieprofiel naar vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheid. Zodra de herijking landelijk is vastgesteld, zal de voorliggende opleiding daarop worden aangepast.

De opleiding heeft haar competentieprofiel verwoord in het zogenaamde coursedocument. Dat document gaat in op de visie van de hogeschool, de visie van de School of Education, de opleiding en de competenties van de opleiding. Het coursedocument is een belangrijke leidraad in de ontwikkeling en uitvoering van het curriculum.

Zoals eerder aangegeven is het nieuwe curriculum tot en met het derde studiejaar ontwikkeld en geïmplementeerd. Om dit te kunnen realiseren heeft de School een projectorganisatie ingericht. In het huidige studiejaar wordt dit proces ondergebracht in de staande organisatie. Daartoe heeft de School per september 2013 een curriculumcommissie ingericht. De curriculumcommissie bewaakt de samenhang in het programma en ziet toe op de evaluatie en revisie van de ontwikkelde modules.

Kwaliteitszorg

Het programma wordt periodiek geëvalueerd en geactualiseerd. De hogeschool hanteert een PDCA-cyclus waarmee een jaarlijkse planning en control cyclus wordt uitgevoerd. In dat kader wordt door de School een jaarplan opgesteld, waarover drie keer per jaar gerapporteerd wordt. Ook worden specifieke evaluatie-instrumenten toegepast om de kwaliteit van de inhoud van het programma en de tevredenheid van de diverse stakeholders te meten.

De commissie heeft tijdens de visitatie met diverse partijen gesproken over de samenvoeging van de verschillende lerarenopleidingen en het ontwikkelen van het nieuwe curriculum. Zij is zeer onder de indruk van de wijze waarop en de voortvarendheid waarmee dit door de betrokkenen is opgepakt, met behoud van het eigen karakter van de verschillende locaties. De opleiding heeft daarnaast ook nog ruimte gecreëerd om nieuwe initiatieven op te starten zoals het ITEPS-programma en het AOLB-programma. Ook daar heeft de commissie waardering voor.

² de voormalige Stichting Beroepskwaliteit Leraren

Concreet

De opleiding maakt onderscheid in drie niveaus, die elk gekoppeld zijn aan een fase in de opleiding: opleidingsbekwaam (einde van de propedeuse), basisbekwaam (einde van de hoofdfase) en startbekwaam (einde van de afstudeerfase). De opleiding heeft deze niveaus uitgewerkt in beheersingsniveaus, verantwoordelijkheid en complexiteit. Na de propedeuse wordt verwacht dat studenten een voldoende beeld hebben van de beroepspraktijk om gemotiveerd te kunnen kiezen voor het beroep en dat zij het niveau van de opleiding aankunnen. Studenten kunnen in een eenvoudige situatie deeltaken en lessen uitvoeren (opleidingsbekwaam). Studenten voeren een zelfstandige eindstage uit, waarbij ze op afstand begeleid worden. Na het afstuderen zijn studenten in staat een visie op het beroep te formuleren, op basis waarvan ze verantwoorde en kritische keuzes kunnen maken en uitvoeren (startbekwaam).

In het eerder genoemde coursedocument zijn de zeven SBL-competenties uitgewerkt in deelcompetenties en daarbij passende indicatoren. Zo wordt de competentie interpersoonlijk competent uitgewerkt in de deelcompetenties 1) ik beschik over goede communicatieve vaardigheden, 2) ik heb goed contact met kinderen en 3) ik kan mijn handelen baseren op kennis van communicatiepatronen en sociale verhoudingen binnen mijn groep. De competenties en deelcompetenties zijn gerelateerd aan de verschillende modules. De hierboven genoemde deel-

competentie 'ik beschik over goede communicatieve vaardigheden', komt bijvoorbeeld aan de orde in de eerste twee modules van de opleiding.

Studenten worden over de (deel)competenties en indicatoren geïnformeerd middels de competentiegids. In de modulegidsen wordt aangegeven op welke competentie de betreffende module gericht is.

Zoals eerder opgemerkt hebben alle locaties een eigen profiel (vernieuwingsonderwijs (locatie Assen), meertaligheid (locatie Leeuwarden), wetenschap en techniek (locatie Emmen), speciale onderwijsbehoeften (locatie Groningen) en internationalisering en cultuureducatie (locatie Meppel)). Studenten hebben tijdens de visitatie bevestigd dat zij in de hoofdfase van de opleiding een profiel kiezen en dat zij daarin ook buiten de eigen locatie kiezen. De commissie vindt het zeer positief dat studenten de mogelijkheden om zich te profileren actief benutten.

Dublin Descriptoren

De opleiding heeft de Dublin Descriptoren voor het bachelorniveau direct verbonden aan de competenties. De interpretatie van de Dublin Descriptoren is zodanig geconcretiseerd, dat het de visitatiecommissie duidelijk is hoe de vertaalslag hiervan naar het curriculum is gemaakt. De visitatiecommissie heeft dan ook vastgesteld dat de Dublin Descriptoren te identificeren zijn binnen de competenties.

2. Onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **voldoende**. De commissie is van mening dat het programma studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te verwerven. Het programma omvat drie curriculumlijnen: de themalijn, de praktijklijn en de vakkenlijn. Met deze drie lijnen wordt de samenhang in het programma geborgd. In de vakkenlijn komen de landelijke kennisbases aan de orde. De praktijklijn omvat de stages. In de themalijn vindt integratie plaats. Doordat studenten vanaf het eerste jaar stage lopen is er een directe relatie met de praktijk en vindt integratie tussen theorie en praktijk plaats. Naast de drie curriculumlijnen kent het programma een drietal belangrijke pijlers: onderzoek, probleemgestuurd onderwijs (PGO) en het portfolio. De commissie constateert dat in het nieuwe curriculum onderzoek een integraal onderdeel is van het onderwijs en daadwerkelijk ingebed is in het programma. Zij stelt tot haar tevredenheid vast dat de onderzoekende houding waarnaar gestreefd wordt, ervaren en beleefd wordt door studenten. Tegelijkertijd is de commissie van mening dat de veelheid aan schrijfp opdrachten en verslagen eerder leidt tot productie en niet per se tot nadenken bij studenten. Zij raadt de opleiding dan ook aan meer diepgang aan te brengen in het onderwijs op het gebied van onderzoek door te minderen op het aantal opdrachten. Het didactische concept van de opleiding is gebaseerd op het sociaal constructivisme en PGO. De commissie concludeert dat de werkvormen daarbij aansluiten. Studenten worden begeleid door een studieloopbaanbegeleider, zowel op de opleiding als op de basisschool waar ze stage lopen. Op de basisschool vindt de begeleiding plaats in zogenaamde leerteams, waaraan alle stagelopende studenten van die betreffende school deelnemen. De commissie vindt dit een mooi concept, hoewel tijdens de visitatie gebleken is dat de praktische uitvoering ervan nog wat verbeterd kan worden. In het (digitaal) portfolio verzamelen studenten bewijsmateriaal dat laat zien dat zij aan de competenties voldoen. De opleiding biedt verschillende routes aan, wat de commissie positief vindt (zie ook standaard 1). De commissie is in dat kader van mening dat de reguliere opleiding en de AOLB-variant elkaar op verschillende gebieden zouden kunnen versterken. Zij raadt de opleiding dan ook aan interactie tussen beide groepen studenten te stimuleren.

De commissie stelt vast dat het onderwijs verzorgd wordt door enthousiaste en betrokken docenten. Zij raadt de opleiding aan bij alle docenten te stimuleren dat 'teach as you preach' de leidraad wordt bij het verzorgen van onderwijs. Er worden voor de reguliere opleiding geen eisen gesteld aan de instroom anders dan de wettelijke toelatingseisen. De opleiding beschikt over adequate faciliteiten. Studenten waarderen de kleinschaligheid van de opleiding op de verschillende locaties enorm. De commissie vindt dat positief, temeer daar er circa 1500 studenten aan de opleiding studeren. De opleiding staat open voor feedback van studenten. Bovendien maakt de nabijheid tussen docent en student dat studenten veel begrip hebben voor eventuele verbeterpunten. De commissie raadt de opleiding echter aan haar eigen tegenspraak meer te organiseren en met name de studentenraad uit te nodigen een kritische houding te hebben.

Programma dekt de eindkwalificaties

De opleiding is opgebouwd rondom drie curriculumlijnen: de themalijn, de praktijklijn en de vakkenlijn. De themalijn geeft de inhoudelijke context aan. Binnen de thema's worden de vakken geïntegreerd aangeboden en voeren studenten individueel of in groepjes projecten uit. De thema's zijn concentrisch van opbouw. De praktijklijn krijgt, zo stelt de kritische reflectie, vorm in het primair onderwijs. De praktijklijn omvat alle stages en stageopdrachten. De stages zijn gerelateerd aan het thema dat in die periode centraal staat (de themalijn). In de vakken-

lijn staan de kennisbases van de verschillende vakgebieden centraal.

Naast deze lijnen, kent het programma een drietal dragers: het portfolio, probleemgestuurd onderwijs en onderzoek. Deze drie dragers zorgen voor de verbinding tussen de drie curriculumlijnen.

Het eerste jaar omvat vier modules met een eigen thema: 1) Kijken naar jezelf en kijken naar kinderen 2) Spelen(d) leren en lesgeven 3) Leiding, communicatie en klasmanagement en 4) De wereld als

speelveld. De eerste module heeft een inleidend karakter, in de tweede module ontdekken studenten het lesgeven en in de derde module het managen van een klas tijdens het lesgeven. In de vierde module wordt de wereld het klaslokaal binnengehaald.

Binnen de modules volgen studenten verschillende vakken die al dan niet ondersteunend of gebonden zijn aan het betreffende thema. De tweede module omvat bijvoorbeeld de thema-gebonden vakken Nederlandse taal en Pedagogiek / Onderwijskunde en de thema-ondersteunende vakken Beeldende-, Dramatische en Muzikale vorming. Daarnaast volgen studenten in de vakkenlijn vakken op het gebied van Aardrijkskunde, Geschiedenis, Rekenen-wiskunde & Didactiek en Nederlandse taal.

Het tweede jaar en de eerste helft van het derde jaar (de hoofdfase) kennen dezelfde opbouw als het eerste jaar. De thema's die aan de orde komen zijn 'Onderwijs voor iedereen', 'Kennis in onderwijs', 'Onderwijs ontwerpen' en 'Passend onderwijs'. Dit laatste thema komt aan de orde in de twee eerste modules van het derde jaar. Studenten leren in deze modules onderwijsbegeleidingsbehoeften van kinderen herkennen en benoemen. Ook leren studenten dit uit te werken in een gedifferentieerd groepsplan. Bij de modules 'Onderwijs ontwerpen' leren studenten een leeromgeving voor kinderen krachtig en uitdagend te maken. Ook in de hoofdfase worden binnen de modules verschillende (ondersteunende) vakken gegeven.

De laatste anderhalf jaar van de opleiding (van het nieuwe curriculum), de afstudeerfase, omvat twee minoren (30 EC, waaronder een verdiepende onderzoeksmenor), de specialisatie (15 EC), de (lint)stage in het derde jaar (15 EC) en de LIO-stage (30 EC) in het vierde jaar. Vanaf de tweede helft van het derde jaar gaan studenten zich verdiepen. Zij kiezen daarbij voor één van de profileringen van de vijf locaties. Studenten voeren in deze fase in groepjes een praktijkgericht teamonderzoek uit, dat past bij het gekozen profilering. Tijdens de visitatie is duidelijk geworden er ook in de eerste jaren van de opleiding ruimte is voor profilering. Op alle locaties is daar in het eerste en tweede studiejaar twee EC voor beschikbaar.

De huidige vierdejaars studenten volgen nog het 'oude' vierde jaar van de voormalige Christelijke

Hogeschool Nederland (CHN) of Hogeschool Drenthe (HD). Het vierde jaar van 'oud' CHN-studenten omvat het schrijven van een scriptie (als onderdeel van een minor) en de eindstage of LIO stage. Het vierde jaar van 'oud' HD-studenten bestaat uit twee minoren en de pedagogische eindstage of LIO stage. Een van de twee minoren is de pedagogische minor, die omvat een praktijkonderzoek en wordt afgerond met een meesterstuk.

De visitatiecommissie heeft de literatuur van de opleiding ingezien en is van mening dat de opleiding actuele en relevante literatuur gebruikt van voldoende niveau.

Studenten hebben tijdens de visitatie laten blijken dat ze over het algemeen tevreden zijn over het nieuwe curriculum. Ook de vierdejaars studenten zijn tevreden over het programma dat ze gevolgd hebben (zij hebben de oude programma's gevolgd).

Kennisbases: vakkenlijn

Zoals eerder opgemerkt, krijgen de landelijke kennisbases vorm in de vakkenlijn. De kritische reflectie stelt dat in de propedeuse en in de hoofdfase het kerndeel van de kennisbases aangeboden wordt. In de afstudeerfase kiezen studenten een vakspecialisatie, passend bij het profiel deel van de kennisbases.

Bij de AOLB-variant komen de kennisbases aan de orde in de zogenaamde pedagogisch-didactische lijn. In de ITEPS-variant is het eerste semester van het vierde jaar gereserveerd voor het afronden van de landelijke kennisbases.

Beroepspraktijk: praktijklijn

Studenten lopen vanaf de start van de opleiding stage. De opleiding kiest er bewust voor om de praktijk een leerplek te laten zijn voor studenten. Zo worden studenten, volgens de kritische reflectie, optimaal voorbereid op het toekomstige beroep van leraar. De eerdergenoemde thema's zijn dan ook gerelateerd aan het functioneren in de basisschool.

In de eerste twee jaar van de opleiding maken studenten kennis met alle groepen van de basisschool. Studenten lopen zowel stage in de onder- als in de bovenbouw. De volgorde van de stages is vrij. Na het tweede jaar kiest de student voor de specialisatie onder- of bovenbouw. De stages vinden dan ook in de betreffende groepen plaats. In het derde jaar

wisselen studenten een keer van groep, binnen de specialisatie. In het vierde jaar vindt de eindstage plaats, gedurende die periode heeft de student een vaste groep.

Het eerste jaar kent één stage dag per week. Het tweede jaar anderhalve dag en het derde jaar tweeneenhalve dag per week. Daarnaast lopen studenten per periode in de eerste drie jaren één hele week stage. In het laatste jaar vindt de eindstage plaats, met een omvang van negentig dagdelen.

De studenten met wie de commissie gesproken heeft, hebben bevestigd dat zij het geleerde in hun eigen beroepspraktijk kunnen toepassen.

De alumni met wie de commissie tijdens de visitatie gesproken heeft, zijn over het algemeen tevreden over het programma dat zij gevolgd hebben. Daarbij wordt opgemerkt dat zij de 'oude' programma's van de voormalige Christelijke Hogeschool Nederland en Hogeschool Drenthe gevolgd hebben. Zij hebben aangegeven dat met name de stages in het derde en vierde jaar hen goed hebben voorbereid op de beroepspraktijk. Tijdens deze stages draaien de studenten zelfstandig een klas. Ook didactisch gezien voelen de alumni zich goed voorbereid op de praktijk. Daarnaast waarderen zij de openheid en toegankelijkheid van hun docenten.

Onderzoek en lectoraat

Onderzoek binnen de lerarenopleiding, zo stelt de kritische reflectie, is gericht op het leren toepassen van onderzoeksvaardigheden, met als doel tot leren te komen en als doel leraren op te leiden die onderzoekend hun eigen onderwijs kunnen verbeteren. Onderzoek wordt gezien als een vorm van leren en ontwikkelingsgericht handelen in de praktijk, waarbij het resultaat een ontwikkeling op het niveau van de leerling, de leerkracht, het team of de directie is. De opleiding vindt het daarom belangrijk dat studenten zich de onderzoekscyclus eigen maken.

Onderzoek is door de opleiding gedefinieerd als drager van het programma. Dit betekent dat onderzoek de verschillende curriculumlijnen (thema-, praktijk- en vakkenlijn) met elkaar verbindt. Onderzoek is een integraal onderdeel van deze lijnen. Studenten voeren verschillende onderzoeksopdrachten uit in de verschillende jaren. In de laatste module van het eerste jaar bijvoorbeeld, voeren studenten

een ontwerponderzoek uit. In de laatste twee modules van het derde jaar voeren studenten een literatuuronderzoek uit in het kader van de themaopdracht.

Onderzoeksvaardigheden krijgen daarnaast specifiek aandacht in de zogenaamde trainingen die studenten in de eerste drie jaar van de opleiding volgen. Deze trainingen zijn gerelateerd aan vakken, PGO of aan projecten. In de Training Onderzoek behorende bij de eerste module van de opleiding wordt bijvoorbeeld ingegaan op de definitie van praktijkgericht onderzoek, de onderzoekscyclus, observatietechnieken en de APA normen. In de hoofdfase, bij de modules over het ontwerpen van onderwijs, komt onder andere ontwerponderzoek aan de orde.

Aan de School of Education zijn vier lectoraten verbonden: Early Childhood, Fries en Meertaligheid in Onderwijs en Opvoeding, Identiteitsontwikkeling in organisaties en Professionele onderwijsorganisaties. De laatste twee lectoraten zijn het meest recent opgestart (in respectievelijk september 2013 en januari 2014). Tijdens de visitatie heeft de commissie met twee lectoren gesproken. Daaruit is gebleken dat vooral de lector Early Childhood het meest direct betrokken is bij de bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs. Dit is door studenten bevestigd, zij maken middels gastcolleges het meeste kennis met dit lectoraat. Door vertegenwoordigers van het werkveld is eveneens opgemerkt dat zij vooral contact hebben met het lectoraat Early Childhood. Dit lectoraat is middels rondetafelgesprekken en besprekkringen in gesprek gegaan met het werkveld. Desgevraagd is opgemerkt dat de inhoud van het onderzoek van de lectoraten grotendeels bepaald wordt door het werkveld. Het werkveld draagt onderzoeksvragen aan en ook studenten dragen deze aan.

De commissie heeft tijdens de visitatie met verschillende stakeholders gesproken over de rol en plaats van onderzoek in het programma. Het is daarbij duidelijk geworden dat de aandacht voor een onderzoekende houding en onderzoeksmethodieken veel aandacht krijgt binnen het curriculum. De lectoraten bieden ook scholing aan voor docenten, zoals werkmiddagen waarbij onderzoek en het begeleiden van onderzoek samen besproken wordt. Het is de commissie in positieve zin opgevallen dat de studenten met wie ze gesproken heeft zich bewust zijn van de

rol van onderzoek in hun toekomstige werk en bekend zijn met de onderzoekscyclus. Docenten hebben desgevraagd opgemerkt dat een onderzoekende houding betekent dat studenten nieuwsgierig zijn naar het verbeteren van hun eigen lespraktijk en de eigen lespraktijk daarop kunnen onderzoeken. Ook is het belangrijk dat studenten hun eigen nieuwsgierige houding overbrengen op de kinderen die ze lesgeven en bij hen een nieuwsgierige houding stimuleren.

De commissie heeft tijdens de visitatie diverse opdrachten gericht op onderzoek bekeken. De commissie heeft geconstateerd dat er een goede leerlijn onderzoek aanwezig is. Studenten krijgen daardoor de kans zich op dat terrein te ontwikkelen. De commissie raadt de opleiding wel aan om in de opdrachten wat meer diepgang aan te brengen en studenten bijvoorbeeld een nulhypothese te laten ontcrachten. Studenten moeten nu veel opdrachten maken die veel schrijfwerk vereisen. Dat kan ten koste van de diepgang gaan.

Verkorte trajecten

De verkorte trajecten zijn, zoals eerder opgemerkt, nog gebaseerd op de oude programma's van de voormalige CHN en HD. Met ingang van 1 januari 2014 worden de verkorte trajecten doorontwikkeld.

Er zijn drie programma's met een omvang van 120 EC en een duur van twee jaar. Er wordt uitgegaan van veertig studie-uren per week. De verkorte programma's in Leeuwarden en Assen kennen een opbouw in thema's. De verkorte opleiding in Meppel wordt vraaggestuurd ingevuld en is gebaseerd op afstandsonderwijs.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met studenten en docenten van de verkorte trajecten gesproken. In de afgelopen periode is het aantal verkorte trajecten teruggebracht naar drie. Bij de verkorte trajecten in Leeuwarden en Assen hebben de studenten één dag per week les. Bij de opleiding in Meppel vindt de intervisie en begeleiding op afstand plaats. Deze studenten hebben één keer per maand een dag les. Er wordt verwacht dat ze wekelijks in hun logboek reflecteren op de stage, daarop krijgen ze van hun begeleider feedback. De intervisiegroepen worden heterogeen samengesteld, met eerste- en tweedejaars studenten.

De drie programma's hebben gemeen dat competenties en de eigen leervragen daarin centraal staan. Daarnaast vinden in alle drie programma's zeer frequent stagebezoeken plaats, waarbij de opleidingsdocent de student op de stageschool bezoekt. Studenten van de verkorte trajecten lopen ook vanaf de start van de opleiding stage (twee dagen per week), waarbij ze zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden van een stageplek. Alleen een door de opleiding goedgekeurde stageplek komt in aanmerking voor stage. De eindstage omvat drie dagen per week. De verkorte trajecten zijn gebaseerd op de individuele leervragen van studenten en leiden derhalve tot individuele trajecten, zo bleek tijdens de visitatie.

AOLB

De academische lerarenopleiding wordt uitgevoerd in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. De opleiding leidt op voor dezelfde competenties als de reguliere opleiding. Als gevolg van het academische karakter en de samenwerking met de andere hogescholen, verschilt het programma van dat van de reguliere opleiding.

Studenten volgen gedurende de opleiding drie lijnen: de theorielij, de pedagogisch–didactische lijn en de praktijklijn. In het eerste jaar staat oriëntatie op leren en lesgeven centraal. Studenten volgen in de theorielij onder andere vakken op het gebied van onderwijskunde, onderwijssociologie en methoden en technieken. In de pedagogisch–didactische lijn volgen studenten vakken op het gebied van taal, rekenen, wereldoriëntatie en dergelijke. De vakken op het gebied van taal, rekenen en wereldoriëntatie komen in de eerste drie jaar terug. De praktijklijn omvat een stage in de bovenbouw. Het tweede jaar is gericht op verbreding. Studenten volgen vakken op het gebied van ontwikkelings- en onderwijspsychologie en het gespreks- en interviewpracticum. De praktijklijn bestaat uit een stage in de onderbouw. Het derde jaar heeft als thema verdieping met het accent op zorg. In het derde jaar komen onder andere de onderwerpen gedragsproblemen, leer- en onderwijsproblemen en diagnostiek en hulpverlening aan de orde. De pedagogische leerlijn omvat, net als in de eerste twee jaar, taal, rekenen en wereldoriëntatie. Daarnaast kiezen studenten in het derde jaar voor een specialisatie oude of jonge kind. De stage (praktijklijn) vindt plaats in de gekozen specialisatie. In het vierde jaar staat de leerkracht in

de schoolorganisatie centraal. In de theorielijns wordt onder meer ingegaan op organisaties in beeld, programmaevaluatie, ontwerpen en effectiviteit van onderwijs en levenslang leren. Daarnaast schrijven studenten een bachelorscriptie (10 EC) en vindt de eindstage plaats.

Tijdens de visitatie heeft de commissie gesproken met studenten en docenten van de AOLB-variant. Studenten volgen vakken van Stenden en van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). De vakken van de RUG worden de eerste drie jaar apart voor de AOLB studenten aangeboden. In het vierde jaar volgen ze vakken samen met reguliere studenten van de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen. Studenten hebben opgemerkt dat zij bij de bachelorscriptie worden begeleid door docenten van de RUG. Na afronding van de opleiding krijgen de studenten twee diploma's.

De studenten hebben aangegeven dat zij zich onderscheiden van reguliere studenten doordat zij nog meer gericht zijn op het doen van onderzoek. De studenten worden over het algemeen positief ontvangen op hun stagescholen. Zij worden daar, net als de reguliere studenten, begeleid door een mentor van de betreffende basisschool.

De studenten waarderen de relatie tussen theorie en praktijk die in de opleiding gelegd wordt. Ook voelen ze zich over het algemeen zeer gehoord door hun docenten. De studenten hebben opgemerkt dat zij weinig contact hebben met de reguliere studenten van de lerarenopleiding. Dit is door de docenten bevestigd. De studenten volgen (op de lerarenopleiding) geen vakken samen met de reguliere studenten. Op basis van de gevoerde gesprekken constateert de commissie dat daar wel behoefte aan is en zij raadt de opleiding dan ook aan dit te initiëren. De commissie is van mening dat beide groepen studenten van elkaar kunnen leren.

Docenten van de AOLB hebben desgevraagd opgemerkt wat betreft het tempo een belangrijk verschil te zien met het reguliere programma. Van studenten wordt verwacht dat zij zich de vakdidactiek sneller eigen maken. Ook wordt van studenten verwacht dat zij zich de vakinhoud voor een groot deel zelf eigen maken, middels zelfstudie. Deze inhoud wordt overigens wel getoetst.

ITEPS

Het programma is in 2012 gestart. Ook het ITEPS-programma leidt op voor dezelfde competenties in de reguliere opleiding, aangevuld met de 'European principles for teachers for primary education' en de interculturele competentie. Zij worden opgeleid om les te kunnen geven op internationale scholen in Nederland en in het buitenland. Daarnaast geldt, net als bij het AOLB-programma, dat de feitelijke invulling van het programma verschilt.

In het eerste jaar worden de thema's 'Identity', 'Basic didactics', 'Communication' en 'Classroom management' behandeld. Studenten lopen enkele weken stage op een Nederlandse basisschool en op een internationale school. In het tweede en derde jaar komen 'Educational studies and coaching' en 'Research and academic methods' aan de orde. In het tweede jaar lopen studenten zes weken stage op een tweetalige school, in het derde jaar doen zij dit op een internationale school. Daarnaast volgen studenten in beide jaren een minor op een van de partnerinstituten (waaronder twee weken stage op een internationale school). In het eerste semester van het vierde jaar staan de landelijke kennisbases centraal. In het tweede semester komt het thema 'Educational studies' aan de orde, schrijven studenten de bachelorscriptie (15 EC) en vindt de eindstage plaats.

De commissie heeft tijdens de visitatie ook met studenten en docenten van het ITEPS-programma gesproken. Daarbij is duidelijk geworden dat naar aanleiding van de relatief grote uitval de intakeprocedure dit studiejaar is aangescherpt. Met alle aanstaande studenten wordt een intakegesprek gevoerd. Ook is het mogelijk om studenten te selecteren op basis van hun Engelse taalvaardigheid. Tijdens de visitatie bleek dat de eisen die aan studenten gesteld worden wat betreft Engelse taalvaardigheid, ook voor de betrokken docenten gelden. Studenten kunnen stagelopen op internationale scholen in Nederland, Duitsland, België en Frankrijk. Een mogelijke samenwerking met Engeland wordt op dit moment onderzocht.

Het programma is opgesteld in samenwerking met de eerdergenoemde buitenlandse partners. Dat betekent dat in het programma minder aandacht is voor de Nederlandse vakken. In het eerste jaar worden voor deze vakken workshops gegeven. Tijdens

de visitatie is duidelijk geworden dat studenten die de entreetoetsen gehaald hebben, deze workshops niet hoeven te volgen. Tijdens de visitatie is bevestigd dat in de eerste helft van het vierde jaar intensiever wordt ingegaan op de veertien vakken van de Nederlandse basisschool. Daarmee worden studenten voorbereid op het werken in de Nederlandse beroepspraktijk. Dit semester en de wettelijk voorgeschreven aandacht voor de Nederlandse situatie belemmert, zo merkten de docenten op, het feitelijke ontstaan van een 'international classroom'. Bij de buitenlandse partners is dit geen probleem. In Denemarken geldt bijvoorbeeld geen landelijke kennisbasis, wat het aantrekken van internationale studenten vergemakkelijkt.

Op basis van de bestudeerde documentatie en de gevoerde gesprekken stelt de commissie vast dat er zowel in het werkveld als bij studenten behoefte is aan een internationaal georiënteerde lerarenopleiding. De commissie ondersteunt de ambities van ITEPS om op termijn een zelfstandige opleiding te worden. Om de positionering van de opleiding dan helder te maken, raadt de commissie aan een fundamentele keuze te maken in het al dan niet opleiden van studenten voor de Nederlandse basisscholen.

Actueel

Het programma wordt indien nodig bijgesteld. Zoals eerder opgemerkt heeft met ingang van studiejaar 2013 – 2014 de curriculumcommissie daarin een belangrijke rol. Middels schriftelijke evaluaties worden de modules geëvalueerd en daar waar nodig gereviseerd en doorontwikkeld onder verantwoordelijkheid van de curriculumcommissie. In de curriculumcommissie zijn de verschillende fasen van de opleiding vertegenwoordigd.

De studenten met wie de commissie gesproken heeft, voelen zich gehoord door de opleiding. De opleidingscommissie is op het niveau van de School ingericht en bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende locaties. Per locatie is een studentenraad ingericht, waarin ook de schriftelijke evaluaties van de eigen locatie besproken worden. De studentenraden hebben nog geen contact met elkaar. De profielteamleiders van de locaties zijn de 'linking pin' tussen de studentenraden en de opleidingscommissie. De commissie is, op basis van de gevoerde ge-

sprekken, van mening dat de studentenraden en opleidingscommissie zich meer kritisch mogen opstellen ten opzichte van de opleiding en daarbij tussen raden onderling het contact tussen studenten kunnen vergroten.

In de afgelopen periode, waarin het nieuwe curriculum ontwikkeld en geïmplementeerd is, stond continu de kwaliteit van de opleiding centraal. Er is een projectstructuur ingericht met module- en ontwikkelgroepen, vakgroepen en kleine snelle teams. De kleine snelle teams hebben bijvoorbeeld moduleoverstijgende onderdelen ontwikkeld. Er zijn jaarlijkse (4 tot 6 keer per jaar) schoolbrede studiedagen belegd om de ontwikkeling van het programma en de organisatie te bespreken. Na het eerste jaar van curriculumontwikkeling is een audit uitgevoerd om het programma te toetsen ten aanzien van accreditatiewaardigheid, mate van vernieuwing en betaalbaarheid.

De kritische reflectie stelt dat de verbetermaatregelen naar aanleiding van de vorige visitatie verwerkt zijn in een 'actieplan natraject'. Daarin zijn de ontwikkeldoelstellingen aan de hand van het visitatierapport beschreven.

De commissie is nagegaan in hoeverre internationalisering onderdeel is van het programma. Internationalisering is een van de drie strategische pijlers van Stenden. De hogeschool wil professionals opleiden die intercultureel bewustzijn hebben ontwikkeld. De kritische reflectie vermeldt in dat kader dat op de locaties Emmen en Leeuwarden de internationale instroom zorgt voor een internationale ambiance. Daarnaast trekken de opleiding in Emmen en de opleidingen in Meppel (regulier en ITEPS) veel Duitse studenten. Hogeschoolbreed zijn er verschillende mogelijkheden voor studenten om internationale ervaring op te doen bijvoorbeeld via 'Intensive programmes', onderwijsprojecten, buitenlandstages en de grand tour langs de buitenlandse vestigingen van de hogeschool. In 2013 heeft de opleiding de focus op internationalisering vertaald in een notitie met daarin doelstellingen om het aantal studenten dat buitenlandervaring op doet te verhogen, interculturele aspecten onderdeel te laten zijn van de competenties en meer structuur en focus aan te brengen in het buitenlandaanbod. De specifieke deelcompetenties zijn inmiddels geformuleerd, de komende perio-

de worden deze door de vakgroepen expliciet benoemd in en gerelateerd aan het curriculum.

Didactisch concept

De hogeschool en de School of Education gaan uit van een sociaal constructivistische visie op onderwijs. Dit betekent dat intrinsiek gemotiveerde, actieve kennisconstructie in een betekenisvolle context centraal staat. Studenten leren het leren van kinderen te faciliteren. Daarbij leren studenten van experts, van elkaar en van zichzelf. Het leren van studenten in de opleiding is onderzoekend, samenhangend en beroepsgeoriënteerd.

Daarnaast is het programma competentiegericht en wordt, conform de visie van de hogeschool, het concept van probleemgestuurd onderwijs (PGO) toegepast. Het PGO komt naar voren in de eerder genoemde themalijnen. Met PGO worden binnen een thema de vakkenlijn en praktijklijn met elkaar verbonden. In de propedeuse krijgt PGO vorm in groepen van circa 12 studenten die op systematische wijze samen aan een taak werken (met behulp van de 'zevensprong'). In de latere fasen van de opleiding worden (onderzoeks-)projecten uitgevoerd.

De opleiding maakt gebruik van diverse werkvormen: hoorcollege, werkcollege, begeleiding, presentaties, stageopdrachten, excursies en projecten.

Samenhang

De commissie concludeert dat de samenhang in het programma wordt geborgd door de drie curriculumlijnen die onderscheiden worden. De modules geven de inhoudelijke context (thema's) waarbinnen de vakken geïntegreerd worden aangeboden (thema-lijn). In de praktijklijn, welke wordt ingevuld door de verschillende stages, wordt de praktijkcomponent van de opleiding geborgd. De stages zijn, zoals eerder opgemerkt, gerelateerd aan het thema dat in die periode centraal staat (de themalijn). In de vakkenlijn staan de kennisbases van de verschillende vakgebieden centraal.

Studeerbaarheid

De commissie stelt vast dat de opleiding de studielast evenredig verdeeld heeft over de verschillende jaren van de opleiding. Tijdens de visitatie heeft de

commissie van studenten geen opmerkingen ontvangen over de studeerbaarheid en de studielast van het programma.

De studenten met wie de visitatiecommissie gesproken heeft, ervaren het programma als intensief. Het is veel en de opleiding vergt goede planningsvaardigheden van studenten. Studenten hebben opgemerkt dat er veel aandacht is voor reflectie op het eigen handelen. Dit ervaren ze aan de ene kant als positief, aan de andere kant is het extra werk ten opzichte van de reflectie die studenten al na elke gegeven les op de stage uitvoeren. Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat dit onderwerp van gesprek is in de opleidingscommissie. Daarnaast is tijdens de visitatie in een enkel geval opgemerkt dat de roosters nog al veel wisselen waardoor het niet altijd mogelijk is een bijbaan te nemen.

Studiebegeleiding

Studenten worden gedurende de opleiding begeleid door studieloopbaanbegeleiders. De kritische reflectie stelt dat de begeleiding van studenten gericht is op sociaal-emotioneel welbevinden van studenten binnen opleiding en praktijk, de integratie van leerlijnen in de opleiding, de koppeling van theorie en praktijk, de reflectie daarop en de wisselwerking daartussen en de begeleiding van de stage. Daarnaast is de individuele studievoortgang onderwerp van gesprek met de studieloopbaanbegeleider.

Het persoonlijk ontwikkelplan (POP) en het portfolio zijn belangrijke instrumenten in het kader van studieloopbaanbegeleiding. In het POP benoemt een student aan welke competenties hij gedurende een bepaalde periode wil/moet werken, gebaseerd op voorafgaande ontwikkelingen. In het (digitale) portfolio maakt de student zijn daadwerkelijke ontwikkeling zichtbaar. Het portfolio is de basis voor de assessments aan het einde van de hoofdfase en aan het eind van de afstudeerfase. Studenten verzamelen in het portfolio bewijsmateriaal ten aanzien van alle drie curriculumlijnen (vakkenlijn, themalijn en praktijklijn).

De studieloopbaanbegeleiding krijgt in het nieuwe curriculum concreet vorm in verticale groepen van studenten van de eerste drie studiejaar. Studieloopbaanbegeleiding vindt elke module plaats (1 EC per module). De begeleiding vindt zoveel mogelijk

plaats op de basisschool waar studenten stage lopen. De opleiding wil zo een verdieping aanbrengen in coöperatief leren en de begeleiders op de stageplek nauw betrekken bij de begeleiding. Op de stageplek worden studenten begeleid door een mentor van de betreffende basisschool. Studenten hebben elke module een evaluatiegesprek met hun studieloopbaanbegeleider. Daarbij komt ook de studievoortgang aan de orde. Tijdens de visitatie hebben studenten dit bevestigd. Zij hebben desgevraagd aangegeven dat de intervisie met de studieloopbaanbegeleider zo veel mogelijk op de basisschool wordt georganiseerd, in zogenaamde leerteams. Alle Stenden-studenten die daar stagelopen zijn daarbij aanwezig. Studenten wisselen tijdens de opleiding een aantal keren van stageplek en dus ook van studieloopbaanbegeleider en leerteam. De feitelijke invulling van de leerteams en de implementatie daarvan verschilt per locatie, zo bleek tijdens de visitatie.

Studenten krijgen aan het einde van de propedeuse een bindend studieadvies, waarbij de norm ligt op 51 EC. Daarnaast moeten studenten, om te kunnen instromen in het tweede jaar, de entreetoetsen voor Rekenen, Taal en Mens en Wereld met een voldoende hebben afgerond en een voldoende eindbeoordeling van de stage hebben behaald.

De commissie waardeert de aandacht voor studieloopbaanbegeleiding in het programma en de wijze waarop dit in leerteams georganiseerd is. Zij constateert echter ook dat de feitelijke implementatie van deze leerteams in de praktijk nog verbeterd kan worden.

Instroom

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo-4, havo of vwo diploma. Er worden geen eisen gesteld aan het vakkenpakket van studenten. Per september 2013 is de instroom fors gestegen. In de kritische reflectie wordt dit onder andere verklaard door de instroom in het ITEPS-programma, waarmee een nieuwe doelgroep wordt aangeboord.

De kritische reflectie stelt dat in 2013 een vrijwillige intakeprocedure is ingevoerd. De opleiding wil daarmee inspelen op te verwachten landelijke ontwikkelingen gericht op specifieke toelatingseisen voor de opleiding tot leraar basisonderwijs. De inta-

keprocedure omvat een digitaal zelfassessment, dat door de student wordt ingevuld. Daarbij geeft de student aan of de opleiding iets voor hem is en of hij verwacht dat hij voldoende kans van slagen heeft. De intakeprocedure omvat een motivatiebrief naar aanleiding van een aantal vragen, een oriënterende stage in het basisonderwijs met verslag, de entreetoets taal, de entreetoets rekenen en een inventarisatie van voorlichtingsdagen die de student heeft bezocht. Op basis van het zelfassessment krijgen de studenten een studieadvies van de opleiding. Bij definitieve instroom in de opleiding is het zelfassessment het startpunt voor het portfolio van de student. In studiejaar 2013 – 2014 wordt de intakeprocedure doorontwikkeld. De commissie is positief over de intakeprocedure en raadt de opleiding aan dit structureel in te voeren.

Van studenten voor het ITEPS-programma wordt verwacht dat zij Engels op B2 niveau beheersen (van het Common European Framework of reference for languages). Studenten met een buitenlands diploma dienen de Nederlandse taal te beheersen op NT2 niveau. De AOLB-variant is alleen toegankelijk voor studenten met een vwo diploma. Zowel bij het ITEPS-programma als bij de AOLB-variant wordt altijd een intakegesprek gehouden met de aankomende student, om de motivatie en geschiktheid voor deze verzwaarde trajecten te bespreken.

De verkorte trajecten zijn uitsluitend toegankelijk voor studenten met een afgeronde hbo- of wo-opleiding. Voor deze studenten is het mogelijk om op basis van hun vooropleiding of ervaring vrijstellingen te krijgen. Er vindt altijd een intakeassessment plaats waarna de opleiding bepaalt of een student wordt toegelaten tot het verkorte traject.

Docenten

De kritische reflectie stelt dat van de betrokken docenten wordt verwacht dat zij werken aan hun professionele ontwikkeling op het gebied van didactiek, vakinhoudelijke kennis en kennis van de beroepspraktijk. Een aanzienlijk deel van de docenten is ouder dan 55. De School ziet professionalisering als een belangrijk instrument om haar docenten vitaal te houden.

De opleiding kent een zogenaamde professionaliteits- en gesprekscyclus waarin jaarlijks drie keer met individuele docenten gesproken wordt over hun persoonlijke ontwikkeling, de voortgang daarvan en waarbij tenslotte een beoordeling plaatsvindt. Ook de resultaten van de onderwijsinhoudelijke evaluaties worden tijdens deze gesprekken besproken. De School heeft als doel dat in 2015 56% van haar docenten op masterniveau opgeleid is. In de AOLB-variant zijn alle betrokken docenten op masterniveau opgeleid. De School organiseert per jaar vier tot zes studiedagen, waarbij deskundigheidsbevordering in relatie tot het curriculum centraal staat.

Door middel van het begeleiden of beoordelen van stages onderhouden docenten contacten met de beroepspraktijk. De opleiding heeft in een beleidsnotitie haar visie op de samenwerking met het werkveld neergelegd. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de opleiding het werkveld primair onderwijs in haar voedingsgebied ziet als een elementaire en gelijkwaardige partner in het opleiden van leerkrachten. Ook heeft de School, samen met de Christelijke Onderwijs Groep Drenthe, het project Opleiden in de School opgestart, waarin onder andere docenten van de School en docenten van het werkveld met en van elkaar leren.

Bij de opleiding zijn 124 medewerkers betrokken, verdeeld over 93,6 fte en vijf locaties. De opleiding kent een docent : student ratio van 1:17.

In de gesprekken met de studenten heeft de visitatiecommissie ervaren dat de studenten over het algemeen zeer tevreden zijn over hun docenten. Studenten en alumni waarderen de openheid en toegankelijkheid van hun docenten. Desondanks hebben studenten opgemerkt dat niet alle docenten hun taak als rolmodel waarmaken. Sommige docenten beginnen de colleges bijvoorbeeld niet met het vermelden van de doelstellingen van het college. Ook zijn niet alle docenten op de hoogte van de actuele ontwikkelingen en vernieuwingen in het onderwijs.

De commissie heeft tijdens de visitatie enthousiaste en betrokken docenten gezien. Het is de commissie tijdens de visitatie opgevallen dat docenten over de

locaties heen regelmatig met elkaar contact hebben. Ook zijn docenten actief betrokken bij de totstandkoming van het nieuwe curriculum. De commissie vindt dat positief. Het is de commissie duidelijk geworden dat niet alleen studenten in de latere fase van hun opleiding naar andere locaties reizen voor een specifieke profilering; ook docenten komen samen op de diverse locaties om daar invulling te geven aan expertvakken of een profilering. De organisatie van de opleiding maakt dat mogelijk doordat alle expertvakken en profileringsonderdelen op een vaste dag zijn ingeroosterd. De commissie vindt dat eveneens positief. Zij raadt de opleiding echter aan te stimuleren dat docenten hun functie blijven invullen als rolmodel, zowel in de wijze waarop zij hun onderwijs verzorgen als in de mate waarin ze op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen in het veld.

Faciliteiten

De studenten maken gebruik van de faciliteiten van de vijf locaties van Stenden Hogeschool (Leeuwarden, Groningen, Emmen, Meppel en Assen). Op basis van de bestudeerde documentatie en het visitatiebezoek (aan drie locaties), concludeert de commissie dat de faciliteiten adequaat zijn en passen bij de opleiding. De hogeschool beschikt over ruimtes die aansluiten bij de werkvormen die de opleiding hanteert. Er zijn studielandschappen en uitgebreide mediatheken. Daarnaast beschikt de hogeschool over adequate ICT-voorzieningen, een bezinningscentrum, een zingevingscentrum en verschillende ruimtes om individueel of in groepjes te kunnen werken. Studenten hebben toegang tot internationale databanken. Studenten en docenten hebben ook de beschikking over een elektronische leeromgeving. Studenten kunnen daar alle informatie vinden over het programma en het onderwijsmateriaal.

Tijdens de visitatie bleek dat studenten zeer positief zijn over de kleinschaligheid van de opleiding en de sfeer die dat met zich meebrengt op de verschillende locaties. De commissie vindt het positief dat de opleiding dit kan realiseren, zeker gezien het feit dat de opleiding met circa 1500 studenten niet klein is.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties als **voldoende**. De SBL-competenties spelen een centrale rol bij de beoordelingen en evaluaties. Zij vormen de kapstok van het beoordelingsstelsel en zijn door de opleiding vertaald in deelcompetenties en indicatoren. Uiteindelijk wordt het realiseren van de eindkwalificaties en het bachelorniveau vastgesteld in de eindstage en het afstudeeronderzoek. De commissie heeft vastgesteld dat de bestudeerde scripties van voldoende niveau zijn en dat de beoogde eindkwalificaties en het bachelorniveau gerealiseerd worden.

De commissie constateert daarnaast dat de samenstelling en taakopvatting van de examencommissie voldoet aan de wettelijke eisen. Zij raadt de examencommissie aan de deskundigheidsbevordering van haar examinatoren voortvarend ter hand te nemen. De commissie heeft waardering voor het toetsbeleid dat recentelijk is opgesteld en de variëteit in toetsvormen die aansluiten bij de drie curriculumlijnen. De commissie is van mening dat de toetscommissie haar taken actief oppakt. Het vierogenprincipe wordt consequent toegepast en er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van rubrics. Ondanks dat de commissie vindt dat hierdoor de transparantie van de toetsing en beoordeling verhoogd wordt, is zij ook van mening dat daarmee calculerend gedrag van studenten kan ontstaan. Ze raadt de opleiding dan ook aan een juiste balans te vinden in het gebruik van rubrics.

Valide en betrouwbaar

De kritische reflectie merkt op dat toetsen meer is dan het toekennen van studiepunten op basis van het tentamen. De opleiding stelt dat de formatieve functie van toetsen goed aansluit bij sociaal constructivistische visie op leren die gehanteerd wordt. In dat kader wordt onderscheid gemaakt tussen feedup (wat zijn geselecteerde taken), feedback (welke vooruitgang wordt geboekt) en feedforward (welke aanpak leidt tot groei). In een competentiegericht curriculum zijn, volgens de opleiding, begeleiding en beoordeling nauw met elkaar verbonden. Beoordelingen leveren een belangrijke bijdrage aan de competentieontwikkeling van studenten. Met summatieve beoordelingen wordt door de opleiding vastgesteld of een bepaald vereist niveau is behaald.

De opleiding heeft haar beleid inzake toetsing uitgewerkt in het Toetsbeleid. Daarin wordt ingegaan op de uitgangspunten en de systematiek van de toetsing. Toetsing is gebaseerd op de doelstellingen zoals die vermeld zijn in de modulegidsen. Deze doelstellingen zijn direct gerelateerd aan de SBL-competenties en de deelcompetenties. Per module wordt expliciet aangegeven welke deelcompetenties aan bod komen en dus getoetst worden.

De opleiding hanteert het vierogenprincipe. Dit wordt ook toegepast bij de stagebeoordelingen.

Daarbij geeft de mentor (begeleider op de basisschool) een adviesbeoordeling, die wordt afgestemd met de opleidingsdocent die vervolgens de eindbeoordeling geeft.

De opleiding heeft de toetsing direct gerelateerd aan de drie niveaus die onderscheiden worden (zie ook standaard 1): opleidingsbekwaam, basisbekwaam en startbekwaam. Studenten zijn opleidingsbekwaam (ook direct gerelateerd aan het BSA) als zij 51 EC, de CITO entreetoetsen voor rekenen, taal en wereldoriëntatie en een voldoende stagebeoordeling hebben behaald van het eerste jaar. Studenten zijn basisbekwaam als zij in de hoofdfase de stagebeoordelingen, de themaopdrachten en het peerassessment aan het einde met een voldoende hebben afgerond. Met de eindstage (en het eindverslag) en het praktijkgericht eindonderzoek (de scriptie) wordt getoetst of de student startbekwaam is.

De commissie constateert dat de opleiding haar toetsbeleid recentelijk uitgebreid en uitvoerig heeft beschreven. Zij vindt dat positief.

Toetsvormen

De opleiding maakt gebruik van verschillende toetsvormen, passend bij de betreffende curriculumlijnen. Zo wordt in de themalijn gebruik gemaakt van geïntegreerde themaopdrachten, waarin praktijk en theorie geïntegreerd zijn. In de vakkenlijn worden

zowel kennistoetsen als praktijkopdrachten gebruikt. In de praktijklijn vindt toetsing plaats middels de stagebeoordelingen. In de eindstage in het vierde jaar wordt getoetst of de student het gerealiseerde eindniveau van handelen in de beroepspraktijk bereikt heeft. Daarnaast voeren studenten in het vierde jaar het praktijkgericht onderzoek uit, waarover zij een scriptie schrijven.

De landelijk vastgestelde kennisbases rekenen en taal worden getoetst met de landelijke toetsen. De andere kennisbases worden getoetst binnen de vakkenlijn.

Bij de verkorte trajecten worden dezelfde toetsvormen gehanteerd. Daarbij geldt echter dat er gezien de beperkte tijd minder toetsen gemaakt worden.

De opleiding maakt bij de beoordeling van opdrachten veelvuldig gebruik van rubrics. De rubrics zijn duidelijk geformuleerd en laten concreet zien aan welke eisen een student moet voldoen om een bepaalde beoordeling te krijgen. De rubrics zijn ook voor studenten inzichtelijk. De commissie realiseert zich dat daardoor de transparantie van de toetsing en beoordeling vergroot wordt. Tegelijkertijd is zij van mening dat de rubrics kunnen leiden tot calculerend gedrag bij studenten. Dat zou de commissie niet wenselijk vinden. De commissie raadt de opleiding dan ook aan een juiste balans te vinden in het gebruik van rubrics.

De commissie is positief over de variëteit aan toetsvormen die de opleiding hanteert. Deze passen naar haar mening bij het karakter van de verschillende curriculumlijnen.

Examencommissie

In het Onderwijs- en Examenreglement staat de rol van de examencommissie beschreven. De examencommissie is georganiseerd op het niveau van de School. De examencommissie stelt onder andere op objectieve en deskundige wijze vast of een student beschikt over de kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. Daarnaast is de examencommissie verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteit van tentamens en examens. Deze taak heeft zij deels gedelegeerd naar de ingestelde toetscommissie. De examencommissie rapporteert jaarlijks over haar taken aan het management van de School.

Uit het in januari 2014 vastgestelde Toetsbeleid van de opleiding blijkt dat de toetscommissie de kwaliteit van de toetsen bewaakt waarmee de onderwijs-eenheden worden afgesloten. Zij beoordeelt toetsen op consistentie met het onderwijsmateriaal, op validiteit en betrouwbaarheid en op een juiste uitvoering. De toetscommissie controleert steekproefsgewijs scripties en legt achteraf scripties voor aan externe examinatoren en aan vertegenwoordigers van het werkveld. Ook geeft de toetscommissie advies aan de onderwijsteams en het management op basis van haar bevindingen over de toetsrendementen en adviseert zij het managementteam over scholing op het gebied van toetsing. De kwaliteit van de scripties wordt, zo vermeldt het Toetsbeleid, bewaakt door periodieke intervisie tussen de beoordelaars en door een scriptiecommissie. De scriptiecommissie beoordeelt het cijfer en de wijze waarop dit tot stand gekomen is.

De commissie vindt het positief dat de opleiding recentelijk haar toetsbeleid heeft doorontwikkeld. Op basis van de gevoerde gesprekken heeft zij het vertrouwen dat de implementatie daarvan voortvarend zal worden opgepakt. Tijdens de gesprekken met de vertegenwoordigers van de examencommissie en de toetscommissie is duidelijk geworden dat de examencommissie het eindniveau van de opleiding bewaakt door het aanstellen van examinatoren. Van examinatoren wordt verwacht dat zij op masterniveau zijn opgeleid. Betreffende de scholing van examinatoren wil de examencommissie zich gaan aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen op het gebied van Basis- en Senior Kwalificatie Examinering (BKE en SKE).

Tijdens het gesprek met de examencommissie is aangegeven dat elke locatie een vertegenwoordiger heeft in de examencommissie. Dit betreffende lid is binnen de eigen locatie aanspreekpunt namens de examencommissie en kan snel antwoord geven op vragen. Indien nodig worden vragen van studenten in de gehele examencommissie besproken. Daarnaast is duidelijk geworden dat een lid van de examencommissie ook zitting heeft in de toetscommissie, als verbindende schakel tussen beide gremia. Momenteel beraadt de examencommissie zich over het toevoegen van externe leden.

Ook bleek tijdens de visitatie dat de toetscommissie steekproefsgewijs toetsen controleert. Daarnaast wordt achteraf een analyse gemaakt van alle toetsen. De leden van de toetscommissie zullen in de nabije toekomst middels scholing verder worden voorbereid op hun taak. Op dit moment organiseren de leden onderling collegiale intervisie. Daarnaast adviseren de leden van de toetscommissie de ontwikkelaars van modules en toetsen over het aantal en de vorm van de te hanteren toetsen. Dit om versnippering in de toetsing tegen te gaan.

De eerder genoemde scriptiecommissie, zo werd duidelijk tijdens de visitatie, heeft een rol bij scripties die tussen de vijf en zes of met een acht of hoger beoordeeld worden en die waarbij tussen de beoordelaars meer dan één punt verschil is. De scriptiecommissie bestudeert deze scripties voordat het cijfer aan de student bekend wordt gemaakt.

De commissie concludeert dat de examencommissie voldoet aan de wettelijke kaders. Zij vindt het positief dat de opleiding recentelijk haar toetsbeleid heeft aangepast en dat de toetscommissie voortvarend van start gaat om dit te implementeren. De commissie vindt echter ook dat de examencommissie meer aandacht kan besteden aan de deskundigheidsbevordering van haar examinatoren. De commissie is van mening dat de examencommissie daarin niet hoeft te wachten op de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de BKE en de SKE.

Studentbeeld

Via de competentiegids en de modulegidsen worden studenten geïnformeerd over de toetsing en de toetsvormen. Ook wordt, zoals eerder opgemerkt, daarin aangegeven welke deelcompetenties en doelstellingen precies worden getoetst.

Studenten kunnen binnen drie weken na bekendmaking van het cijfer, hun gemaakte toetsen inkijken. In het gesprek dat de visitatiecommissie voerde met studenten (en alumni), werd duidelijk dat zij op de hoogte zijn van wat van hen verwacht wordt inzake toetsing. Middels de modulegids en de beoordelingscriteria (al dan niet in de vorm van rubrics) die voor alle opdrachten zijn opgesteld hebben zij daar inzicht in.

Gerealiseerd eindniveau

Tijdens het visitatiebezoek heeft de visitatiecommissie diverse toetsen en opdrachten bestudeerd en geconcludeerd dat deze aan de maat zijn.

Uit de kritische reflectie wordt duidelijk dat in het nieuwe curriculum het vierde jaar en de opleiding afgerond worden met de eindstage (en het bijbehorende eindverslag), het praktijkgericht eindonderzoek (waarvan verslag in de scriptie), de landelijke kennisbasistoetsen taal en rekenen en de toetsing van het gekozen vakspecialisme (voor het profieldeel van de kennisbasis). Het praktijkgericht eindonderzoek is verbonden met de eindstage. Daarmee wil de opleiding de praktijkgerichtheid van het onderzoek borgen. Voor de beoordeling van het praktijkgericht eindonderzoek zijn criteria en rubrics opgesteld.

Het nieuwe curriculum was ten tijde van de visitatie in de eerste drie studiejaren geïmplementeerd. Implementatie van het vierde jaar start in studiejaar 2014 – 2015. Dit betekent dat de commissie ter voorbereiding op en tijdens de visitatie scripties bestudeerd heeft van de 'oude' situatie, van zowel de voormalige Christelijke Hogeschool Nederland als voormalige Hogeschool Drenthe. Voor beide opleidingen gold dat deze werden afgerond met een eindschrijving en een verslag van de eindstage. Ter voorbereiding op het scriptietraject, hebben de vierdejaars studenten extra colleges en begeleiding aangeboden gekregen op het gebied van onderzoek en onderzoeksvaardigheden. Deze studenten hebben in de oude programma's niet de leerlijn onderzoek gevolgd.

De beoordeling van de verkorte trajecten verschilt van die van de reguliere opleiding. De verkorte opleiding in Leeuwarden wordt afgerond met vier kenmerkende situaties. Het eindcijfer is het gemiddelde van de vier opdrachten. Het verkorte traject in Assen en Meppel wordt afgerond met een afstudeeronderzoek. Alle drie de verkorte trajecten sluiten af met een portfolio-presentatie aan de hand waarvan de startbekwaamheid wordt aangetoond.

Bij de beoordeling van de 'oude' en 'nieuwe' scripties worden twee beoordelaars ingezet en wordt gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier.

Tijdens de visitatie hebben vierdejaars studenten desgevraagd opgemerkt dat zij tevreden zijn over de begeleiding bij en de voorbereiding op de scriptie. Ze hebben ter voorbereiding daarop colleges inzake onderzoeksvaardigheden gevolgd en daarover een toets gemaakt.

Bestudeerde scripties

De visitatiecommissie heeft vijftien scripties bestudeerd (van zowel de reguliere opleiding als de verkorte trajecten). De commissie stelt vast dat de afgestudeerden voldoen aan het niveau dat van hen verwacht wordt.

Het is de commissie bij het bestuderen van de scripties opgevallen dat alle stappen van het uitvoeren

van onderzoek zichtbaar aanwezig zijn. Daarbij heeft de commissie soms echter ook de indruk gekregen dat het doorlopen van deze stappen veel aandacht krijgt, meer nog dan de waarde en de bruikbaarheid van de uitkomsten van het onderzoek.

Dat is begrijpelijk vanuit de gedachte dat de studenten van de bestudeerde scripties minder onderwijs op het gebied van onderzoek hebben gehad dan de huidige studenten. De visitatiecommissie vindt de onderzoeksopdrachten uit de eerste drie jaren en de leerlijn onderzoek overtuigend; derhalve waarborgt ook het nieuwe curriculum dat de afgestudeerden kunnen voldoen aan het bachelorniveau dat van hen verwacht wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze bijlage is overgenomen uit het format van de NVAO.

Overzicht panelleden

Naam (inclusief titulatuur)	Rol (voorzitter / lid / student-lid)	Domeindeskundige (ja / nee)
Dr. G.M.T. Geerdink	Gezamenlijk Lid (Han- ze/NHL/Stenden)	Ja
Dr. C.E.J. Grol	Lid	Ja
Ir R.S. Kloosterman	Voorzitter	nee
J. Fabriek	Student	Nee

III Secretaris/Coördinator

Naam (inclusief titulatuur)	Gecertificeerd d.d.	
Drs T. Buising	Oktober 2010	

IV Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)

1	Mevrouw Geerdink is associate lector aan de Faculteit Educatie Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
2	De heer Grol is coach Mastercourse Ecological Pedagogy, Hogeschool Utrecht
2	De heer Kloosterman is directeur van AeQui, evaluatiebureau voor het hoger onderwijs
4	Mevrouw Fabriek studeert Taal- en cultuurwetenschappen aan de UU en verwacht in 2014 haar BSc graad te verkrijgen.

V Overzicht deskundigheden binnen panel³

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	Mevrouw Geerdink is werkzaam als senior onderzoeker voor de Faculteit Educatie van de HAN. Onderzoeksexpertise ligt op het terrein van curriculumontwikkeling, opleidingsdidactiek en seksediversiteit bij studenten. Onderzoeksprojecten waar ze nu mee bezig is zijn ondermeer: evaluatie van een vernieuwd curriculum, verhoging rendement vanuit een sekseperspectief. De heer Grol is docent en onderzoeker op het gebied van pedagogiek en didactiek. Eind 2012 promoveerde hij in dit domein.
b. internationale deskundigheid	Mevrouw Geerdink werkt intensief samen met de Vlaamse collega's binnen de redactie van het Tijdschrift voor Lerarenopleiders. Als hoofdredacteur heeft zij ook contact met het bestuur van de VELOV (Vereniging voor Lerarenopleiders Vlaanderen). Voorts is zij lid van de Association for Teacher Educators Europe (ATEE) en lid van de EAPRIL (European Association for Practitioner Research on Improving Learning, en als reviewer actief voor: -European Journal for Teacher Education -Teaching and Teacher Education -Teachers and Teaching De heer Grol voerde internationaal onderzoek uit voor zijn proefschrift <i>Exploring voices, exploring appropriate education. A practitioners' discourse'</i> (november 2012). Hij organiseerde en nam deel aan diverse internationale congressen.

³ N.B. De secretaris is GEEN panellid

c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	Mevrouw Geerdink werkte vanaf 2000 voor de Pabo van de HAN waar ze zich vooral heeft beziggehouden met onderwijsontwikkeling met als kernthema's: de pedagogische taak van het onderwijs en inclusief onderwijs. De heer Grol is als bestuurder betrokken bij het basisonderwijs. Als docent is hij verbonden aan de HU.
d. recente ervaring met het geven of ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau (bachelor of master) en oriëntatie (hbo of wo) alsmede deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ⁴	Mevrouw Geerdink is senior onderzoeker voor de Faculteit Educatie van de HAN. Onderzoeksexpertise ligt op het terrein van curriculumontwikkeling, opleidingsdidactiek en seksediversiteit bij studenten. Onderzoeksprojecten waar ze nu mee bezig is zijn ondermeer: evaluatie van een vernieuwd curriculum, verhoging rendement vanuit een sekseperspectief. De heer Grol is betrokken bij inhoudsvorming en verzorgen van onderwijs in het educatieve domein binnen de HU.
e. visitatie- of auditdeskundigheid	De heer Kloosterman heeft vele visitatiecommissies voorgezeten
f. studentgebonden deskundigheid	Mevrouw Fabriek studeert aan de UU, tevens is zij actief bij studievereniging en in diverse universiteitsbladen.

⁴ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Bijlage 2 Programma visitatie

Verkenning woensdag 19 maart 2014, Leeuwarden		
Tijd	Onderwerp	
12.00-12.15 uur	Kennismaking panel en MT	
12.15-14.00 uur	Werklunch en intern beraad en documentonderzoek	
14.00-14.45 uur	Showcase	
14.45-15.30 uur	Managementteam	
15.30-16.00 uur	Pauze en inloopspreekuur	
16.00-17.00 uur	Lectoren/Onderzoeksdocenten	
17.00-18.00 uur	Werkveldvertegenwoordigers	
18.00 uur	Intern beraad	
18.30 uur	Terugkoppeling	

Verdieping maandag 31 maart 2014, Meppel		
Tijd	Onderwerp	
9.00-9.15 uur	Ontvangst panel	
9.30 uur	Docenten reguliere opleiding	
10.45 uur	Pauze	
11.00 uur	Studenten propedeuse en hoofdfase, reguliere opleiding	
12.15 uur	Lunch	
13.15 uur	Studenten afstudeerfase Emmen, Assen, Meppel (vh HD)	
14.15 uur	Docenten en studenten ITEPS	
15.15 uur	Pauze	
15.45 uur	Onderwijs- en examencommissie	
16.30 uur	Intern beraad	
17.00 uur	Korte terugkoppeling aan MT	

Verdieping dinsdag 1 april 2014, Groningen		
Tijd	Onderwerp	
9.00-9.15 uur	Ontvangst panel	
9.15 uur	Studenten afstudeerfase Groningen en Leeuwarden (vh CHN)	
10.15 uur	Docenten en studenten AOLB	
11.15 uur	Pauze	
11.45 uur	Alumni	
12.45 uur	Lunch	
13.45 uur	Aanvullend onderzoek: verkorte opleidingen	
14.15 uur	Intern beraad	
16.30 uur	Terugkoppeling MT	
17.00 uur	Terugkoppeling aan allen	

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uitval	35,6 %	37,6 %	45,6%	41,0	47%	46,2%	44,9%

Tabel 2: Uitval na het eerste jaar (na herinschrijving)

Cohort	2006	2007	2008	2009
Uitval	16,8%	21,8%	17,6%	19,3%

Tabel 3: Rendement

Cohort	2006	2007	2008
Rendement	72,7%	64,4%	64,7%

Tabel 4: Docentkwaliteit

Graad	Ma	PhD
Percentage	52%	2%

Tabel 5: Student-docentratio

Ratio	1 : 17,3
-------	----------

Tabel 6: Contacturen

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen	549	456	302	87

Toelichting

Tabel 5:

Uitgaande van 1563 studenten en inzet van 90,2 fte personele inzet per sept 2013.

Tabel 6:

Voor jaar 1 t/m 3 geldt per module dat er een studie-, stage- en toetsweek in zit. Dat betekent 7 lesweken om lessen te plannen per module, dat wil zeggen:

P1: $549/28=19,6$ contacturen;

P2: $456/28=16,2$ contacturen;

P3: $302/28=10,8$ contacturen;

In jaar 4 zitten minder lesweken (18) en daardoor minder contacturen, daarnaast nog wel een aantal klokuren aan begeleidings-/nakijktijd die per individu.

P4: $87/18=4,8$

Bijlage 4 Eindkwalificaties

De Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) heeft de bekwaamheidseisen voor alle leraren po en vo/bve beschreven. Deze eisen zijn vastgelegd in de Wet Beroepen in het Onderwijs (Wet BIO), die per 1 augustus 2006 in werking is getreden.

Iedere leraar moet in zeven opzichten competent zijn:

1. **Interpersoonlijk competent**
Een leraar die interpersoonlijk competent is, geeft op een goede manier leiding. Zo'n leraar schept een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt een open communicatie tot stand.
2. **Pedagogisch competent**
Een leraar basisonderwijs die pedagogisch competent is, creëert een veilige leeromgeving in zijn groep en in zijn lessen.
3. **Vakinhoudelijk en didactisch competent**
Een leraar die vakinhoudelijk en didactisch competent is, ontwerpt een krachtige leeromgeving in zijn groep en in zijn lessen.
4. **Organisatorisch competent**
Een leraar die organisatorisch competent is, zorgt voor een overzichtelijke, ordelijke, taakgerichte sfeer in zijn klas en in zijn lessen.
5. **Competent in het samenwerken met collega's**
Een leraar die competent is in het samenwerken met collega's, levert zijn bijdrage aan een goed pedagogisch, vakinhoudelijk en didactisch klimaat op school, aan een goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.
6. **Competent in het samenwerken met de omgeving**
Een leraar die competent is in het samenwerken met de omgeving, levert in het belang van de kinderen zijn bijdrage aan een goede samenwerking met mensen en instellingen in de omgeving van de school.
7. **Competent in reflectie en ontwikkeling**
Een leraar die competent is in reflectie en ontwikkeling, denkt regelmatig na over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid.

Bijlage 5 Programmaoverzicht

Propedeuse (1jaar)	Stp	Hoofdphase (1,5 jaar)	Stp	Afstudeerfase (1,5 jaar)	Stp
M1: Kijken naar jezelf en kijken naar kinderen	15	M5: Onderwijs voor iedereen	15	Tweeminoren (waar- onder een verdiepende onderzoeksmenor)	30
M2: Spelen(d) leren en les- geven	15	M6: Kennis in onderwijs	15		
M3: Leiding, communicatie en klassenmanagement	15	M7/8: Onderwijs onderwerpen	30	Specialisatie	15
M4: De wereld als speelveld	15			(Lint)stage	15
 Opleidingsbekwaam	M9/10: Passend Onder- wijs		30	LIOfstage	30
	 Basisbekwaam		 Startbekwaam		

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische reflectie
- Scripties
- Toetsen
- Toetsplannen
- Toetsbeleid
- Materialen
- Coursebook
- Onderwijs- en examenreglement
- Competentiegid, modulegid
- Notulen Raad van Advies
- Jaarverslagen examencommissie
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek
- Studentenenquêtes

Bestudeerde scripties:

NUMMER	COHORT	LOCATIE	EXAMEN	BEOORDELING
191698	2011	OLBGVR	15-7-2013	7
112259	2009	OLBF	8-7-2013	8
70075	2007	OLBG	28-2-2012	10
21030677	2010	OLBAVR	25-2-2013	6.2
21004048	2008	OLBA	8-7-2013	G
20071175	2007	OLBE	30-5-2013	8
78405	2008	OLBF	27-8-2012	10
70607	2007	OLBG	30-8-2013	6.5
87912	2009	OLBF	23-9-2013	7.5
20070790	2007	OLBM	27-6-2013	G
21017557	2008	OLBA	8-7-2013	6
71208	2007	OLBD	21-5-2012	6.5
116165	2009	OLBG	15-7-2013	7.5
21007322	2008	OLBE	9-5-2012	9.5
228664	2011	OLBMVR	26-4-2013	V

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorzijgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B Opleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Stenden, en de Opleidingschool COG te Assen. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panellleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R.S. Kloosterman

Datum:

19 maart 2014

Plaats:

Leeuwarden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorzijgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B Opleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Stenden, en de Opleidingschool COG te Assen. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panellleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

T. Buijning

Datum:

19 - 3 - 2014

Plaats:

Leeuwarden.

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voortgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B Opleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Stenden, en de Opleidingschool COG te Assen. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt, 19-3-2014

Handtekening:

Naam:

G.M.T. Geerdink

Datum:

19-3-2014

Plaats:

Loosdrecht

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voortgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B Opleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Stenden, en de Opleidingschool COG te Assen. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

C.E.J. Geel

Datum:

190314

Plaats:

Loosdrecht

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B Opleiding tot Leraar Basisonderwijs van Hogeschool Stenden, en de Opleidingschool COG te Assen. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAC gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Jildou Fabriele

Datum:

19-03-2014

Plaats:

Lelustreken